

ФІЗІОЛОГІЧНЕ ВИВЧЕННЯ ДЕЯКИХ ВИДІВ РОДУ ТИРЛИЧ

Лембак О.О., Лемак М.Р., Рейпаші Х. І.

ДВНЗ «Ужгородський національний університет»,
вул. А.Волошина, 32, м.Ужгород, Закарпатська область, Україна
Науковий керівник: к.б.н., доц. Кишко К.М.

Інтерес до лікарських рослин підвищується з кожним роком. Вони не застаріли і не втратили свого життєво важливого значення для людини, а навпаки. Це пояснюється тим, що лікарські препарати із рослин, як показала практика і великий досвід народу, найбільш безпечні і володіють лише слабо вираженими побічними діями.

Внутрішньо - та міжпопуляційна мінливість *Gentiana asclepiadea* L. вивчалась нами в трьох популяціях, які просторово і репродуктивно ізольовані одна від одної.

Особини *G. asclepiadea* (n=50) на кожній популяції досліджувалися по таким ознакам: кількість вегетативних пагонів, кількість листків на вегетативному пагоні, кількість квітконосних пагонів, кількість квітів на пагоні, площа листка, загальна площа листків, вага пагонів, вага кореневища та вага квітів.

В популяції Анталовецька Поляна найбільш варіабельними показниками є слідуєчі: кількість вегетативних пагонів (v=57,19%), та кількість листків на вегетативному пагоні (v=54,04%). Інші ознаки менш варіабельні, їх варіабельність знаходиться в межах 9-25%. В популяції гори Маковиця спостерігається подібна мінливість ознак: кількість вегетативних пагонів (v=48,92%), кількість листків на вегетативному пагоні (v=51,11%). В популяції Полонина Рівна найбільш мінливими являються в основному вже відомі показники, характер варіювання яких наступні: кількість вегетативних пагонів (v=46,25%), кількість листків на вегетативному пагоні (v=48,05%). Варіабельність інших ознак в межах 10-21%.

Важливим фактором, що визначає інтенсивність росту та розвитку особин *Gentiana asclepiadea* L., та *Gentiana verna* L., є освітлення. У *Gentiana asclepiadea* найкращу схожість як у має насіння, висіяне на поверхню ґрунту. Із збільшенням глибини посіву кількість пророслого насіння зменшується. У *Gentiana verna* збільшення глибини посіву на 1см. та 3 см. не впливає на проростання насіння. Насіння, висіяне на глибину 5 см. не сходять у обох видів.

Передпосівна обробка вітамінами В, А, Е підвищила енергію проростання досліджуваних видів, а проростання насіння під впливом вітаміну РР зменшилось по відношенню до контролю.

Під впливом перекису водню 1% кількість пророслого насіння

Gentiana asclepiadea різко збільшується. Очевидно, він сприяє пом'якшенню та покращенню аерації насіння даного виду.

Досліджені популяції характеризуються високим рівнем насінневої продуктивності. Відсоток обнасінення на особину у *Gentiana asclepiadea* коливається в межах 95,86-99,42.